

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Keskkonnaseadustiku eriosa seaduse eelnõu

Ülevaade EKO seminaril 27.05.11

Kärt Vaarmari
SA Keskkonnaõiguse Keskus

Keskkonnaõiguse kodifitseerimisest

- Eesmärgiks ühtlustada, üleregulatsiooni vähendada, normitehniliselt parendada
- Eraldi on koostatud keskkonnaseadustiku üldosa seadus (KSÜS) ja keskkonnaseadustiku eriosa seaduse (KSES) eelnõu
- Kodifitseerimise käiku kajastab JuM ajaveeb:
<https://ajaveeb.just.ee/keskkonnoigus/>

Keskkonnaseadustiku eelnõu koostamise ajaline perspektiiv

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

- Üldosa:
 - kontseptsiooni koostamine nov 2007 - märts 2008
 - eelnõu koostamine aprill 2008 - nov 2008
 - Avalikustamine osalusveebis aprill-mai 2010
 - Ministeeriumide kooskõlastusring mai-juuli 2010
 - eelnõu menetlemine Riigikogus sept 2010 - veeb 2011 (vastu võetud 16.02.11, jõustub koos eriosaga)
- Eriosa:
 - kontseptsiooni koostamine sept 2009-veebr 2010
 - eelnõu koostamine märts-aprill 2010 - ...

KSES töögrupp

- Hannes Veinla - Tartu Ülikool, töögrupi juht
- Kaarel Relve - Tartu Ülikool
- Margus Kõiva - Advokaadibüroo Raidla, Lejins & Norcous
- Martin Triipan - Advokaadibüroo Raidla, Lejins & Norcous
- Katrin Broks - Keskkonnaministeerium
- Irja Truumaa - Keskkonnaministeerium
- Kärt Vaarmari - SA Keskkonnaõiguse Keskus
- Elina Saunanen - SA Keskkonnaõiguse keskus
- Harri Moora - SEI Tallinn
- Mirjam Vili - Advokaadibüroo bnt Attorneys-at-law OÜ
- Madis Metsur - AS Maves
- Joel Valge - AS ALARA
- Marek Maasikmets - Keskkonnauuringute Keskus OÜ
- Erik Teinemaa - Keskkonnauuringute Keskus OÜ
- Inga Kindsigo - Keskkonnauuringute Keskus OÜ
- Merle Lust - OÜ QRPE

KSES struktuur: eelnõu peatükid

1. Atmosfääriõhu kaitse
2. Vesi
3. Jäätmed
4. Kiirgus
5. Saastuse kompleksne vältimine ja kontroll
6. Looduskaitse
7. Geneetiliselt muundatud organismid
8. Metsandus
9. Kalapüük ja jaht

Võimalikud lisanduvad osad

- KKM poolt koostamisel olevad eelnõud:
 - merekaitse
 - maapõu
- KSÜS eelnõust hetkel välja jäänud osad:
 - keskkonnastrateegia + arengukavade menetlemise nõuded
 - KMH + KSH + Natura hindamine
 - keskkonnaseire
 - keskkonnajärelevalve
 - keskkonnavastutus

Muudatustest üldiselt

- Suures osas kehtiva õiguse ümberkirjutamine (VÕKS, LKS, JäätS jne)
- Peatükkide struktuur kehtiva regulatsiooniga võrreldes ühtlustatud, st sätteid ümber tõstetud
- Suur osa määruse tasandil reguleeritust tõstetud seaduse tasandile
- Uued väärteokoosseisud (koosseise oluliselt täpsustatud, lähtumine uuest korrakaitse seaduse eelnõust), muudetud järelevalvet puudutavad osad
- Peamised sisulised muudatused puudutavad seni õhu, vee, jäätmete ja kiirguse peatükke

1. Atmosfääriõhu kaitse

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor MJaqueline

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Üldist

- Tugineb välisõhu kaitse seaduse (VÕKS) regulatsioonil
- Välisõhu kaitse osas reguleeritakse:
 - Välisõhu keemiline ja füüsikaline kvaliteet (hindamine ja mõõtmine)
 - Õhukvaliteedi parandamise kavad
 - Saasteainete heitkoguste reguleerimine (keskkonnaload ja piirväärtused)
 - Seire ja aruandlus

Muudetud mõisted

- Täpsustatud välisõhu mõistet
 - hooneväline troposfääri õhk, v.a. õhk hoonevälises töökohas teatud tingimustel
- Saasteaine
 - muudetud vastavalt direktiivile 2008/50/EÜ
- Välisõhu füüsikaline mõjutamine (kiirgus välja jäetud, lisatud häiriv valguskiirgus)
- Ebasoodsad ilmastikutingimused
 - definitsioon muudetud, määratakse arvutusprogrammide abil

Uued mõisted

- Õhukvaliteedi kriitiline tase
 - Saasteaine kogus välisõhu ruumalaühikus, mille ületamisel võib tõenäoliselt ilmnedada oluline ebasoodne mõju ökosüsteemile
- Heiteallikas (seni 'saasteallikas')
- Tootmisterritoorium
- Maapinnalähedane õhukiht (kuni 4 m)
- Õhukvaliteedi piirkond

Kvaliteedi hindamine ja mõõtmised

- Õhukvaliteedi juhtimise ja hindamise regulatsioon
 - Välisõhu kvaliteedi hindamise põhimõtted ja meetodid, sh kvaliteedikriteeriumid ja arvutusliku hindamise mudelid
 - Saasteainete loetelu, millega tuleb arvestada õhukvaliteedi hindamisel ja juhtimisel
 - Õhukvaliteedi tasemed e hindamispiirid, millest alates tuleb rakendada reaalseid mõõtmisi või mille puhul võib piirduda arvutusliku hinnanguga või rakendada ainult hinnangulist määramist
 - Õhukvaliteedi piirkonnad ja linnastud

Müra ja valgusreostus

- Täpsustatud müra piirtaseme regulatsiooni, normtasemete kehtestamine jätkuvalt SoM pädevuses
- Uus: valgusreostuse mõiste:
 - Tehisvalguse suunamine ümbritsevasse keskkonda, mis vähendab valgussüsteemide energiatõhusust ja -säästlikkust, kiirgab sellistes suundades või spektraaljaotustes, mis ei ole vajalikud asjakohastel aladel ettenähtud tegevuste läbiviimiseks ning takistab tähistaeva nägemist ja astronoomiavaatlusi

Kavad õhukvaliteedi parandamiseks

- Õhukvaliteedi parandamise riiklik kava
 - Kehtivas VÕKSis puudub
 - Väljatöötaja: KKM
 - Hetkeseisund, eesmärgid, meetmed, vahendid
- Piirkonna või linnastu õhukvaliteedi parandamise kava (kehtiv VÕKS: piirkonna saasteainete vähendamise tegevuskava)
 - KOV kava õhukvaliteedi parandamiseks (praegu: KKA ettevõtjate tegevuskavade alusel)
 - Ajakohastatakse iga 5 aasta tagant või 1 aasta jooksul arengukava kinnitamisest arvates

Keskkonnaluba õhu saastamiseks

- Keskkonnaluba nõudvate objektide laiem määratlus
 - NB! KKM määruse eelnõu kohaselt suurendatakse samas loa künniseid
- Loobumine erisaasteloa regulatsioonist
- Nõuded jäätme põletustehase ja koospõletustehase käitamiseks (üle võetud kehtivast jäätmeseadusest)

Kliimamuutus ja osoonikiht

- Osa atmosfääriõhu peatükist
- Keskendub jätkuvalt kasvuhoonegaasidega kauplemise regulatsioonile
- Lisandunud sätted kauplemisperioodiks 2012-2020:
 - Lennundussektori lisamine kauplemise süsteemi (vastavalt lennunduse direktiivile 2008/101/EÜ)
 - LHKÜ müük enampakkumisel, enampakkumisest saadud tulu kasutamise tingimused, LHKÜ tasuta eraldamine (lähtunud direktiivist 2009/29/EÜ)

Kliimamuutus ja osoonikiht

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

- Uued nõuded:
 - Akrediteeritud tõendaja kaasamine KHG heitkoguste aruande usaldusväärse ja täpsuse hindamiseks
 - Fluoreeritud kasvuhoonegaase käitlevate ettevõtjate ja töötajate sertifitseerimise tingimused
 - Süsinikdioksiidi geoloogilise säilitamise üldised sätted (hiljem täpsustatakse)

2. Vesi

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor miracle

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Vesi: üldist

- Tugineb veeseaduse (VeeS) regulatsioonil
- KSES eelnõu regulatsiooni osad:
 - Vee kasutamise ja kaitse üldised nõuded
 - Vee kasutamise ja kaitse kavandamine ja korraldamine
 - Vee kasutamise ja kaitse täpsustatud nõuded
 - Veeseire

Vesi: mõisted

- Täpsustatud on mõisteid „veekogu“, „rannikuvesi“, „pinnaveekogum“ jm
- Lisatud uusi mõisteid, nt territoriaalvesi, joogiveekogum, joogiveevõtukoha toiteala
- Reostuse mõiste asendatud terminiga „saastus“ (KSÜSist tulenev mõiste)
- Paljud mõisted välja jäetud (nt suubla (selle asemel ‘keskkond’), veekogu risustamine (hõlmatud saastamise mõistega) jm)
- Olulise keskkonnahäiringu määratlus

Vee kasutamise nõuded

- Põhikohustused
 - Vee saastamise ja liigvähendamise vältimine
 - Maalihke, pinnase olulise erosiooni ja maa liigniiskuse vältimine
- Piirangud veekaitsevööndis
 - Keelatud tegevused, millel võib olla oluline ebasoodne mõju veele, v.a. Inimeste viibimine jm (ammendav loetelu)

Veemajanduskavad: muudatused

- Peamised redaktsioonilised muudatused
- Olulisemaks muudatuseks veemajanduskava ja meetmeprogrammi omavahelises seotuses: eelnõu kohaselt on veemajanduskava nõ põhidokument, mille üheks osaks on meetmeprogramm
- Veemajanduskomisjoni enam otsesõnu ei mainita, rakendamise koordineerijaks Keskkonnaamet
- Lisatud kohustus koostada spetsiifiliselt rannikuvett ja rannikuala mõjutavate tegevuste ülevaade
- Täiendavate meetmete rakendamise kohustus, kui meetmeprogrammis kavandatu ei ole piisav

Joogivesi ja heitvesi

- Vesi, mida kasutatakse olmevajadusteks, ei pea vastama joogivee kvaliteedi piirväärtustele
- KOV kohustus tagada tervisele ohutu joogivee kättesaadavus mõistliku hinnaga vähemalt 50 liitrit ööpäevas inimese kohta
- KOV kohustus korraldada KOV üksuse territooriumil heitvee kogumist ja selle puhastamist (kui ühiskanalisatsiooni rajamine ei ole kohustuslik või võimalik, tuleb tagada piisavate lekkekindlate kogumismahutite olemasolu)

3. Jäätmed

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor johnnyberg

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Jäätmed: üldist

- Regulatsioon tugineb jäätmeseadusele (JäätS), ent täiendatud ja täpsustatud, et üle võtta uus jäätmete raamdirektiiv (2008/98/EÜ)
- Reguleeritakse:
 - Jäätmehoolduse kavandamine
 - Kohaliku omavalitsuse jäätmehooldus
 - Tootjavastutus
 - Vastutustooted
 - Jäätmeluba
 - Riikidevaheline jäätmete vedu jm

Jäätmed: mõisted

- Täpsustatud on jäätmete mõistet (nt kõrvalsaaduste mõiste täpsustamine, jäätmete lakkamise üldised kriteeriumid)
 - Asi saab kasutuseta hoidmisel muutuda jäätmeteks üksnes juhul, kui kasutuseta hoitav asi põhjustab või võib põhjustada keskkonnahäiringut (NB! See võib seisneda ka visuaalses häiringus)
- Defineeritud on segaolmejäätmete ja biojäätmete mõisted
- Samuti täpsustatud mitmeid muid mõisteid

Jäätmed: põhimõtted

- Jäätmehoolduse põhimõtete täpsustamine, nt tuleb jäätmehoolduses erilist tähelepanu pöörata teatud keskkonnahäiringute nagu ebameeldiva lõhna vähendamisele
- Eraldi põhimõttena on sätestatud liigiti kogumine
- Täpsustatud on läheduspõhimõtet ja piisavuse põhimõtet - jäätmekäitluskohtade võrgustik peab olema piisav ja lõimitud, et tagada jäätmete kõrvaldamine

Jäätmekavad

- Jäätmekava sisu nõudeid oluliselt täpsustatud
 - Mh tuleb käsitleda jäätmekavades jäätmetekke vältimise meetmeid ja hinnata nende tõhusust
- Suurendatud on Keskkonnaameti järelevalvepädevust, KKA kooskõlastus on siduv (kehtivas õiguses ainult mittesiduv arvamus)

Probleemtooted ja kaevandusjätmed

- Probleemtoote mõiste asendatakse mõistega 'vastutustooode'
- Oluline osa seni määrustes kehtestatud probleemtoote regulatsioonist tuuakse seaduse tasandile
- Kaevandusjätmeid käsitlevad sätted koondatud ühte peatükki

Ohtlike jäätmete käitluslitsents

- Oluline muudatus: välja on jäetud ohtlike jäätmete käitluslitsentsi mõiste
 - käitluslitsentsi mõistest on loobutud, kuna see dubleerib jäätmeluba ohtlike jäätmete käitlemiseks

4. Kiirgus

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor almuallem

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Kiirgus: üldist

- Põhineb kiirgusseaduse (KiS) regulatsioonil, mida on lihtsustatud ja täiendatud
- Sätestatakse analoogselt KiS-ga:
 - peamised ohutusnõuded inimese ja keskkonna kaitsmiseks ioniseeriva kiirguse kahjustava mõju eest
 - Isikute õigused, kohustused ja vastutus ioniseeriva kiirguse kasutamisel
 - Nõuded kiirgustegevusele
- Oluliseks uuenduseks radoonist siseruumides tekitatud kiirituse hõlmamine

Tuumakäitise regulatsioon

- Tuumakäitise käitamisega seotud kiirgusohutus ja kiirgustegevus on reguleeritud vaid väga üldisel tasemel
- Täpsustavad tingimused peavad tulema MKM poolt välja töötamisel olevast tuumaenergia seaduse eelnõust (KSES viitab tuumaseadusele)

Nõuded kiirgustegevusele

- Püütud on diferentseerida kiirgusloa taotluse menetlusi, et vähendada taotlejate ja haldusorganite halduskoormust
- Sisulised muudatused puudutavad nt meditsiinikiirituse protseduure, kiirguslubade kehtivust ja tagatise
 - Nt on nõutav meditsiinikiirituse protseduuride kliiniline audit

5. Saastuse kompleksne vältimine ja kontroll

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor Ayla87

Üldist

- Põhineb kehtiva saastuse ja kompleksse vältimise ja kontrolli seaduse (SKVKS) regulatsioonil
- Ei sisalda uue tööstusheite direktiivi sätete täiemahulise ülevõtmise regulatsiooni (see peatselt eraldi väljatöötamisel)

6. Looduskaitse

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor CalCent

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Looduskaitse: üldist

- Põhineb suures osas kehtiva looduskaitse seaduse (LKS) regulatsioonil:
 - Riikliku kaitse korraldamine (loodusobjektide kaitse alla võtmine, liigikaitse süsteem jne)
 - Nõuded ja piirangud kaitstavatel loodusobjektidel
 - Ranna ja kalda kaitse

Looduskaitse: põhimõtted

- Looduse üldise kaitse põhimõte:
 - „Loodusesse sekkumise kavandamisel või lubamisel lähtuvad haldusorganid põhimõttest, et eelistada tuleb lahendust, mis toob muude lahendustega võrreldes kaasa väiksema ebasoodsa mõju tekkimise loodusele.“
 - Põhimõte peaks olema otsustajale suunaandjaks kõikidel juhtudel, kui eesmärkide saavutamiseks on võimalikud erinevad lahendusvariandid (nt KMH menetluses alternatiivide üle otsustamisel)

Looduskaitse: kavandamine

- Looduskaitse riikliku arengukava koostamise korraldus
 - Nõuded arengukava sisule (lähtunud on koostamisel olevast LKAKist)
 - Arengukava koostamise erisätted (kohustus moodustada töögrupp, kuhu kaasata huvigruppide esindajad ja looduskaitsega tegelevad uurimisasutused)
- Arengukavade menetluse osas tehakse eelnõuga ettepanek ühtse regulatsiooni kehtestamiseks KSÜSis

Looduskaitse: Natura 2000 alad

- Sätestatakse selgemalt Natura 2000 võrgustiku moodustamise korraldus ja loodusalade erikaitsealaks (Special Areas of Conservation (SAC)) määramise kord
- Eelnõus ettepanek määrata SACid läbi kaitse-eeskirjade või kaitsekorralduskavade kinnitamise aktide
- Täpne menetluslik lahendus veel läbi rääkimisel KKM-ga

Looduskaitse: kaitsekorralduskavad

- Eelnõu lähtub eeldusest, et tegemist haldusvälise mõjuga dokumendiga
- Määratletakse nõuded kaitsekorralduskava sisule (aluseks KKM määrus) ning koostamise menetlusele
- Menetlus nõ poolavatud
 - Koostamise kohta tuleb avaldada avalik teade
 - Teade tuleb saata asukoha KOV-dele ja kinnisasja omanikele (v.a. kui neid on üle 100, sel juhul piisab avalikust teatamisest)

Looduskaitse: kohalikud kaitsealad

- Kohaliku ja riikliku tasandi kaitse regulatsioon eraldi tõstetud
- Sätestatud on tingimus, et kui loodusobjekti asukoht asub üleriigilise tähtsusega maardlal, riigimetsas või alal, kuhu määratud planeeringuga riiklikult tähtsa ehitise rajamine, tuleb küsida nõusolekut vastavalt riigiasutuselt
- Nõusolek on siduv, ent selle andmisest võib keelduda vaid ülekaaluka avaliku huvi korral

Looduskaitse: rand ja kallas

- Piiranguvööndi asemel kaitsevööndi mõiste
- Ehituskeeluvööndi suurendamine ja vähendamine
 - võib toimuda vaid üldplaneeringuga
 - KOV taotlusest peavad nähtuma ka põhjendused
 - KOV peab küsima seisukohta ka maavanemalt
- Välja jäetud uue tiheasustusala rajamise keeld (lahendatud ehituskeeluvööndi regulatsiooni kaudu)

7. GM0d

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor desdivine

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

GMOd: üldist

- Vastab enamjaolt kehtiva geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse (GMOVS) regulatsioonile ning EL direktiivile 2001/18/EÜ
- Muudatused, võrreldes GMOVS-ga:
 - Kasutatud KSÜS terminoloogiat (keskkonnaoht, keskkonnarisk)
 - GTK kui teaduslik nõuandev organ, mitte huvigruppide esindusorgan (hetkel hübriid), samuti seatud liikmetele teadusmagistri kraadi nõue

8. Metsandus

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor paiviti

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Metsandus: üldist

- Vastab enamjaolt kehtiva metsaseaduse (MS) regulatsioonile
- Muudatused, võrreldes MS-ga:
 - Struktuuriline ülesehitus (sh välja jäetud RMK organisatsioonilist ülesehitust, vara jms reguleerivad osad)
 - Täpsustatud metsanduse arengukava koostamise regulatsiooni
 - Metsateatise menetlemise erisätted kaitstaval loodusobjektidel (teatise esitamine võimalik kaitseala valitseja ettepanekul ning nende kavandamisel tuleb lähtuda kaitse-eeskirjast)

9. Kalapüük ja jaht

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor Auroqueiro

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Kalapüük ja jaht: üldist

- Kalapüük
 - Tugineb sisuliselt kehtivale kalapüügiseadusele, tehtud väheolulisi muudatusi
 - Muudatused peamiselt struktuurilised
- Jaht
 - Eelnõus hetkel vastav osa puudub, kuna KKM poolt on väljatöötamisel uus eelnõu
- Küsimuse all nende osade paiknemine KSES eelnõus

Lahtised küsimused

- Loamenetluses teavitamine praegu reguleeritud „Keskkonnaministeeriumi veebilehel“ (asendades AT)
- Eelnõu edasise koostamise protsess
- Eelnõu osad
- KSÜS võimalikud täiendused
 - Arengukavade ühine menetlus

Täna!

Kärt Vaarmari
SA Keskkonnaõiguse Keskus

<http://www.k6k.ee>

kart@k6k.ee

5274761

7424524

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Keskkonnaõiguslane info

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

- Keskkonnaõiguse veeb:
<http://www.k6k.ee/keskkonnaigus/materjalid>
- Keskkonnaõiguse igakuine uudiskiri:
<http://www.k6k.ee/keskkonnaigus/uudiskiri>
- Keskkonnajuristide blogi:
<http://keskkonnaõigus.wordpress.com/>

